

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 5 augusti 2019 –
Gruppen för utländska studerande

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för EU-
medborgare

Nämndens beslut

Nämnden beslutar att NN behåller sin ställning som migrerande arbetstagare i Sverige under studietiden för den aktuella utbildningen. Det ankommer på CSN att pröva ansökan med denna förutsättning.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som är medborgare i Tyskland, ansökte om studiestöd för att läsa en YH-utbildning, Motion Creative, under läsåret 2019/2020. I samband med sin ansökan uppgav NN bland annat följande. Hon har bott i Sverige sedan den 14 september 2017. Under perioden januari – juni 2018 har hon arbetat heltid som design assistent. Vidare har hon arbetat cirka 20 timmar per vecka som grafisk formgivare på Inhouse – People Management under perioden den 27 augusti 2018 – den 31 maj 2019. Hon har varit inskriven som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen sedan den 2 juni 2019.

CSN avslog ansökan med motiveringen att NN, som utländsk medborgare, inte uppfyller villkoren för att få rätt till svenskt studiestöd, vare sig enligt EU-rätten eller enligt svenska bestämmelser. Av skälen till beslutet framgår även bland annat följande. CSN har bedömt att NN inte är migrerande arbetstagare i Sverige, eftersom hon slutat arbeta. Hon kan inte behålla sin ställning som migrerande arbetstagare i Sverige, eftersom CSN har bedömt att NN:s studier inte är en vidareutbildning inom hennes yrkesområde och hon har inte blivit ofrivilligt arbetslös.

NN överklagade beslutet och anförde i huvudsak följande. Hennes beslut att lämna sin förra arbetsplats skedde inte på eget initiativ. Hennes anställningsavtal förnyades inte, eftersom det varit ett dåligt orderläge under flera månader och det behövdes ingen ytterligare arbetskraft. Hon registrerade sig därför direkt på Arbetsförmedlingen som arbetssökande. Utbildningen Motion Creative är en vidareutbildning inom samma bransch, som tillför kunskaper och specialisering i motion design och uppfyller kraven för en avancerad nivå (exempelvis art director) på den nuvarande arbetsmarknaden. Den utbildning hon har räcker inte för att få en tillsvidare anställning inom hennes yrkesområde. Det är hennes mål att få en långsiktig anställning på den svenska arbetsmarknaden.

CSN överlämnade ärendet med ett yttrande och upplyste om att CSN inte funnit skäl att ändra beslutet.

NN har, efter att ha tagit del av CSN:s yttrande, inkommit med två intyg från Arbetsförmedlingen samt ett tjänstgöringsbetyg av vilket bland annat följande framgår. NN har varit projekt-/tidsanställd som grafisk formgivare via Inhouse (konsult- och rekryteringsföretag) på Design Center fram till den 31 maj 2019 då hennes kontrakt inte förlängdes. Tyvärr kunde inte kontraktet inte förlängas eftersom företaget gick in i en sparprocess som gjorde att konsultbudgeten bantades.

CSN har därefter, på nämndens begäran, inkommit med två tilläggsyttranden och anført bland annat följande i det sista yttrandet. Utifrån EU-domstolens dom C-483/17 och domstolens övriga praxis bedömer CSN att NN kan anses ofrivilligt arbetslös enligt artikel 7.3 c rörlighetsdirektivet. Hon anmälde sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen när den tidsbegränsade anställningen löpte ut. Det finns inget i utredningen som tyder på att hon skulle ha tackat nej till en fortsatt anställning. Statusen som migrerande arbetstagare upphör som huvudregel efter sex månader när anställningen pågått under kortare tid än ett år. NN har dock påbörjat en utbildning på yrkeshögskola (Motion Creative HT19-VT20), drygt två månader efter att arbetet upphörde. Eftersom hon påbörjat den aktuella yrkesutbildningen under den tid hon hade kvar sin status som arbetstagare efter att ha blivit ofrivilligt arbetslös, behåller hon sin ställning som arbetstagare under studietiden. Detta i enlighet med artikel 7.3 d i ovannämnda direktiv. Överklagandet bör därför bifallas.

NN har även beretts tillfälle att inkomma med synpunkter med anledning av CSN:s tilläggsyttranden, men hon har inte hörts av.

Författningsbestämmelser m.m.

I 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) anges följande. Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare. Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för att lämna studiemedel.

Av 1 kap. 4 § första stycket studiestödslagen framgår bl.a. följande. När det gäller rätt till studiemedel enligt denna lag ska utländska medborgare jämföras med svenska medborgare om de på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EU-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer. Första stycket gäller även familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen (2005:716) till sådana utländska medborgare. Detsamma gäller sådana familjemedlemmar till svenska medborgare som avses i 3 a kap. 2 § andra stycket utlänningslagen, om den svenska medborgaren är anställd eller egenföretagare här i landet.

Av 1 kap. 5 § samma lag framgår att utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige ska jämföras med svenska medborgare.

Prövningen enligt EU-rätten görs utifrån: Fördraget om europeiska unionens funktionssätt (FEUF), Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen, Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgare och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier samt praxis från EU-domstolen.

I artikel 7.1 a samt 7.3 c och d i direktiv 2004/38/EG framgår följande.

1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader om den berörda personen a är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten

3. Vid tillämpningen av punkt 1a skall en unionsmedborgare som inte längre är arbetstagare eller egenföretagare behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare i följande fall:
 - c Om personen har drabbats av vederbörligen registrerad ofrivillig arbetslöshet efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år eller efter att ha blivit ofrivilligt arbetslös under de första tolv månaderna samt har anmält sig som arbetssökande till en behörig arbetsförmedling. I detta fall ska ställningen som arbetstagare kvarstå under minst sex månader.
 - d Om personen inleder en yrkesutbildning. Om han eller hon inte är ofrivilligt arbetslös skall ställningen som arbetstagare kvarstå endast om yrkesutbildningen har ett samband med den tidigare sysselsättningen.

Av 6 § CSNFS 2006:7 framgår att den studerande för att på grund av förvärvsarbete uppfylla villkoret om en varaktig anknytning, efter den senaste inresan till Sverige i syfte att bosätta sig här ska

1. ha vistats i landet under en sammanhängande tid om minst två år, och
2. under vistelsen ha förvärvsarbetat i landet minst två år, på minst halvtid.

Nämndens bedömning

NN är EU-medborgare och bosatt i Sverige. Hon kan bland annat få rätt till svenskt studiestöd

1. på grund av permanent uppehållsrätt, vilket innebär att hon ska ha vistats lagligt i Sverige utan avbrott i fem år
2. på grund av uppehållsrätt och varaktig anknytning genom arbete eller sammanboende, eller
3. på grund av särskilda skäl till undantag.

I ärendet är klarlagt att NN inte har permanent uppehållsrätt. Hon uppfyller heller inte någon av förutsättningarna för att få studiestöd enligt punkt två ovan. Särskilda skäl till undantag har heller inte framkommit i ärendet.

Frågan är då om NN kan härleda rätt till svenskt studiestöd från 1 kap. 4 § studiestödslagen så som migrerande arbetstagare.

Som redovisats ovan har NN arbetat i Sverige till och med den 31 maj 2019, då hennes tidsbegränsade anställning upphörde. Mot denna bakgrund får hon anses ha varit migrerande arbetstagare till och med nämnda dag. Den fråga som nämnden har att pröva är således om NN kan anses ha behållit sin ställning som arbetstagare efter att hennes anställning upphört.

Mot bakgrund av EU-domstolens dom i mål C-483/17, Tarola, finner nämnden, i likhet med CSN, att NN kan ses som ofrivilligt arbetslös, eftersom hon har haft en anställning som var tidsbegränsad till mindre än ett år och hon anmälde sig som arbetssökande till Arbetsförmedlingen, den 2 juni 2019, när anställningen löpt ut. Av artikel 7.3 c i rörlighetsdirektivet framgår vidare att ställningen som arbetstagare behålls i minst sex månader i de fall anställningen varit tidsbegränsad till mindre än ett år. I ärendet är dock klarlagt att NN har påbörjat den aktuella yrkesutbildningen redan i augusti 2019 och hon behåller därmed, i enlighet med artikel 7.3 d i rörlighetsdirektivet, sin ställning som arbetstagare under hela utbildningstiden.

Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet därför bifallas. Det ankommer på CSN att pröva NN:s ansökan med denna förutsättning.

Hans Göran Åhgren

Lisa Phiri

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande i nämnden, Hans Göran Åhgren, direktör, och ledamöterna Sebastian Hasselström, Hans Eklund, Helena Söderberg samt Monika Vestin, ersättare.

Föredragande: Lisa Phiri

Kopia till CSN